

Francè Bevk:

Kako sem poslušal godbo.

Bil sem majhen, še prav majhen in zelo neumen. V poznejših letih so mi pravili o tem in so se mi smejali. Nisem poznal črk, jedva sem govoril, težko razumel, kar so mi povedali. Tudi hlačk še nisem nosil, ampak pisano krilce. Krilce je imelo dva žepa. V enem sem nosil okrogle kamenčke, da se je trgal, v drugem pa prazne polževe hišice.

Jedel sem in jokal; nisem imel drugega dela, zato sem bil baje zelo siten. Ko sem bil že velik, so mi pripovedovali, da sem se venomer obešal materi za krilo. Če sem jo videl, sem bil tiho. Moja mati je šla po delu, babica me je pestovala in me varovala. Pred hišo se je sušilo materino krilo in se napihovalo v vetru kakor balon. Jaz pa sem začel iztezati roke in jokati v krilo: »Mama, mama!« Nisem se dal utolažiti ne prepričati, da visi na drogu le krilo, ne cela mati. — Vidite, da sem bil zelo pameten.

O vsem tem so mi pozneje radi pripovedovali. Včasih se mi pa zdi, da se tega sam živo spominjam. Pa to ne more biti res. Le pripovedovanje mi je ostalo v tako živem spominu. Pripovedovanje o materinem krilu in pripovedovanje o tem, kako sem poslušal godbo v sivi skali.

Za našo hišo se dviga rob. Velik sklad skalovja, po katerem ne raste drugega ko mah, grmovje; spomladi šmarnice, v poletju divji nageljni. Tudi nagnoj je obilo. Žolto cvetje se družijo v velike šopke, da jih je krasota gledati. Ta rob je bil meni najvišja gora, kraj vseh skrivnosti, moj Robinzonov otok in afriška šuma iz najbolj divjih in čarovitih povesti. V tem robu leži kos zemlje, okrog in okrog s skalami obdan. Tam je njiva. Malo je prsti, a še ta je neplodna. Vsako leto so nanесли vanjo gnoja, jo prekopali, nasadili krompirja in fižola... Treba je bilo pleti, okopavati, da je zemlja borno rodila.

Mati je vzela v eno roko motiko, a mene v naročje. Babica je nesla motiko in odejico. Na levi strani njive je stala visoka skala, ki se je dvigala izdolbena kot lupina in se nagibala nad lastno senco.

V to senco je babica pogrnila odejico, mati pa me je posadila nanjo. Dali so mi belih kamenčkov, polževih. lišic in krivenčast spacek drevesne korenine, ki mi je bil najlepši leseni konjič, in so mi dejali:

»Miren bodi! Vidiš, kako je lepo v senci. Tu se igray, hišico zidaj!...«

Mati je odšla v njivo, babica tudi. Obe sta se upogibali v zemljo, držali hrbte proti solncu, znoj jima je lil po obrazu Motiki sta pele, slišni so bili čmrlji, metulji so letali po cveticah. Vetrič je šustel v listju trte, ki se je spenjala po skali, a radi sence nikoli ni rodila.

Ubogal sem, zidal hišico, se igral s polževimi lupinami, postavljaj konjička. Kmalu sem se pa naveličal, pogledoval na mater vedno pogosteje, slediljič zinil: »Mamalc

»Le lepo se. igray!«

Nak, zdaj pa nisem več ubogal. Malo po nogah, nekaj tudi po rokah, sem prilezel do njive. Preden se je mati zavedela, sem že grebel v rjavi prsti in ji silil pod motiko.

Babica in mati sta mi ukazovali, sta me prosili, naj se vmem v senco, ker je- solnce prehudo. Ne, nisem ubogal. Zdelo se mi je ob materi tako lepo, da nisem čutil pekočega solnca. Zavezala mi je ruto okrog glave. Vrgel sem jo proč. Kdo bi nosil žensko ruto!

Solnce pa je dejalo: »Čakaj, France, ker ne ubogaš!« Pritisnilo je in me peklo, da sem imel glavo vso vročo, lica rdeča in so mi kaplje znoja tekale po nosu. To mi je bilo le preveč, tedaj pa v jok in stok.

Mati me je dviguila in nesla v senco. To rai je bilo že prav, a jaz sem hotel, naj ostane mati pri meni. Ona pa, da mora pleti. Jaz takrat nisem vedel, čemu je treba delati, in sem hotel svoje.

Tedaj se je mati domislila nekaj pametnega in dejala:

»Tu ostani pa poslušaj, kako lepo godejo.«

To je bilo nekaj drugega. Nekoč je prišel v našo hišo kolednik, imel je gosli in je tako lepo godel, da sem se na peči sedé ves topil od blaženosti. Ko sem zdajci slišal od matere, da godejo, sem se vzradostil.

»Kje godejo?«

Mati je bila že pri motiki in mi je odgovorila z njive:

»V skali.«

»Kdo gode?«

»Možje.«

»Saj nič ne slišim.«

»Le tanko poslušaj, pa boš slišal.«

Bil sem tih in miren, še sopsti si nisem upal. Poslušal sem z ušesi in usti.

»Ali slišiš?«

Čmrlj je letal okrog mene in brnel svojo pesem. Vprašal sem:

»Ali je to, ki dela bzzzz ...?«

»Ne, tisto je čmrlj; drugo je, le poslušaj dobro, dobro...«

Jaz sem verjel. Kar je bilo lepega, sem vse verjel. Poslušal sem dobro, dobro in se čez nekaj časa oglasil iznova:

»Mama, ali vi slišite?«

»Slišim,« je odgovorila mati.

»Tudi jaz slišim,« je pristavila babica.

Prisluhnil sem spet. V resnici, zaslišal sem godbo. Iz sive, z mahom porastle skale, iz globoke sence, iz njenega hlada se je odtrgalo nekaj jedva slišnega. Sprva se mi je le zdelo, da razločno slišim gosli, take gosli, kot jih je imel kolednik, ki je godel v naši tiši. Nato se mi ni le zdelo. Nežni glasovi so bili slišni; toliko, da sem jih ujel. Nato so narastli in prekipovali, še vedno tiho, prav tih, skoraj neslišno, a sem jih razločil, kot da igrajo angelci, skriti v globini skalovja, daleč, daleč... in da prihajajo le medli glasovi do mene ...

»Ali slišiš?«

Nisem se ozrl, odgovoril sem: »Majčkeno slišim...«

Mati in babica sta molčali in se mi tiho smejali. Nisem umaknil pogleda od sive skalnate stene, nisem neofal poslušati godbe, ki je tanko pojoča prihajala vame, mi brnela v glavi, trepetala v prstih mojih rok. Tako lepa, drhteča godba, da me je opijanila vsega, mi legla na trepalnice, ki so se omamno zapirale... in se zaprle... Godba je posiala glasnejša. Imel sem občutek, da se pogrezam... Obstal sem na mehkih perotnicat glasov, ki so me ujčkali in plavali z menoj vse bliže božjim godcem. Nevidna roka me je zibala v globini skale, kamor sem se bil pogreznil. Okrog mene so sedeli angelci, igrali na gosli in se smejali. In njihov smeh je bil podoben smehu babice in matere—

Zaspal sem bil.

Ko sem se prebudil, sem ležal vznak na odejici. Odprl sem oči v solnce, uzrl skalo, njivo, mater in babico, njun smeh.... Godbe ni bilo več...

>Ali si slišal, kako lepo godejo?«

»Slišal,« sem dejal. Bil sem miren, mislil sem na godbo...

To je bilo tistikrat, ko mi je bil krivenčasti spaček drevesne korenine najlepši konj. Od takrat tako lepe godbe nisem slišal nikoli več.